

Den politiske budgetbehandling

De kommunale/regionale budgetter
i tredje kvartal

Vi starter kl. 9.00

Webinar
11. august 2023

MEDsamarbejdet

MEDsamarbejdet

- Sanne Kjærgaard Nikolajsen, FOA, skni@foa.dk
- Lars Kehlet Nørskov, OAO, lkn@oao.dk
- Thomas Fjord Bonven, FOA
- Steen Clausen, DLF, SCLA@dlf.org
- Sannie Jørgensen, AC, sj@fysio.dk
- Hans Jessen, SHK, hje@dsr.dk

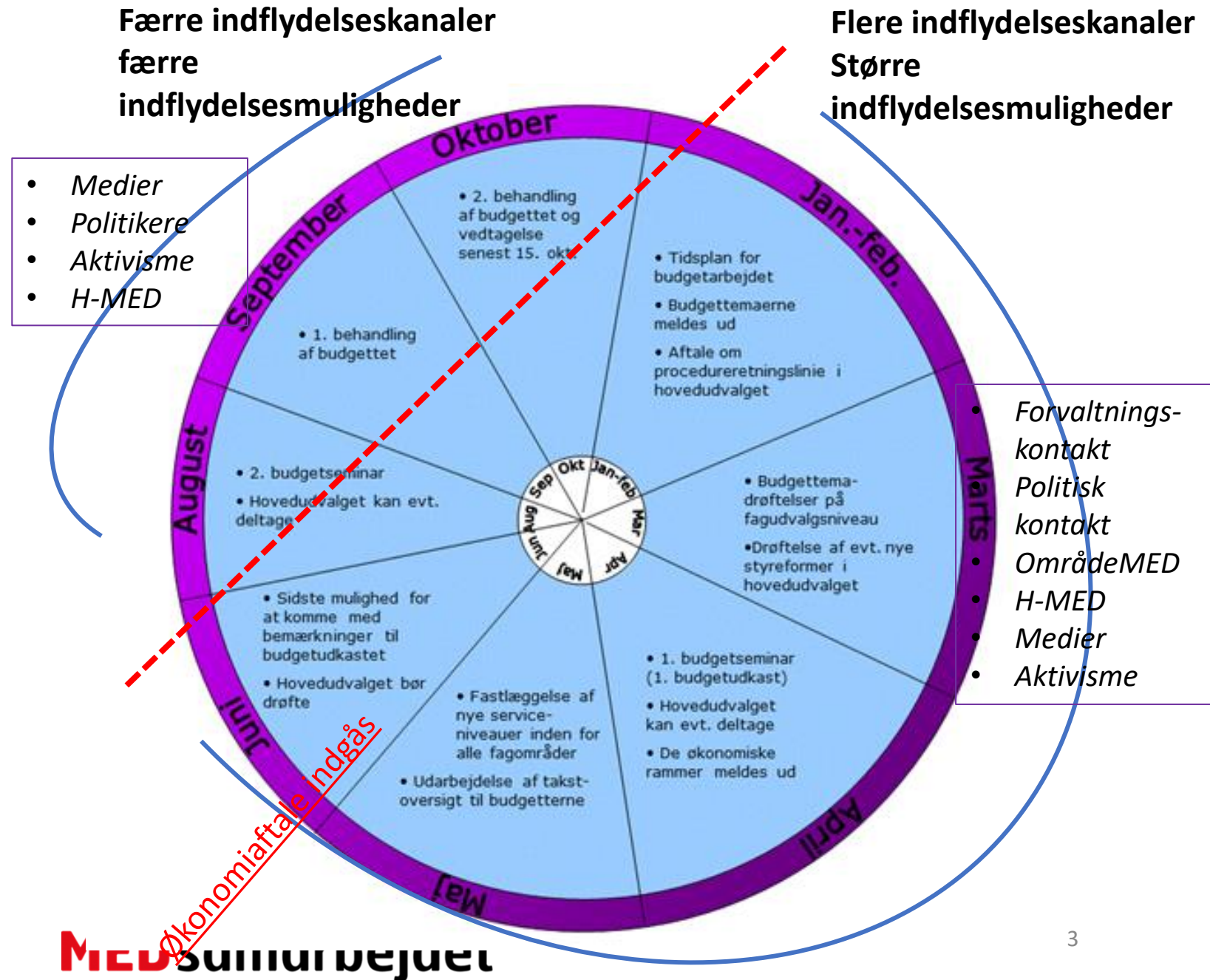
kontakt@MEDsamarbejdet.dk

www.MEDsamarbejdet.dk

3. Kvartal – den politiske behandling

Juli-august-september

- *Hvad sker der i den politiske behandling?*
- *Hvad sker der i den administrative behandling?*
- *Hvordan agerer MED?*
- *Er der kun 9 måneder i budgetåret?*

Hvor er vi i processen?

Et idealtypisk forløb

- Før sommerferien melder forvaltningernes politiske udvalg deres budgetforslag ind til økonomiforvaltningen, og på den baggrund udarbejdes der et samlet forslag til det kommende budget
 - Der er stor forskel på hvor frie rammer udvalgene har (rammebesparelser/omprioriteringskrav/konkrete sparekrav etc.)
- Budgetforslag og diverse materiale diskuteres på budgetseminarer i august
- Forslaget til det samlede budget vedtages endeligt i oktober måned, men inden da skal budgettet igennem en førstebehandling i henholdsvis Økonomiudvalget og Kommunalbestyrelsen
- **Jo nærmere vi kommer oktober, desto snævrere indflydelsesvindue**
- **Der er *meget* stor forskel på hvordan processen kører i de 98 kommuner**

Et eksempel fra virkeligheden (I)

Tidsplanen offentliggøres primo 2023

- Vær opmærksom på budgetseminarer
- Vær opmærksom på hvordan præmisserne for økonomien udvikler sig

Tidsplan for budgetprocessen for budget 2024 er klar

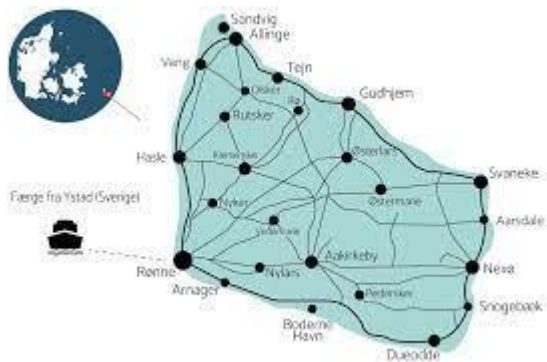
16-03-2023

Økonomi- og Klimaudvalget har vedtaget hvordan budgetprocessen frem mod 2. behandlingen af budgettet for 2024 skal se ud. Dertil har udvalget besluttet en spareramme, som administration skal udarbejde spareforslag til.

Proces og budgetseminarer

Undervejs i processen afholdes budgetseminarer for den samlede kommunalbestyrelse. Det sker første gang den 22. juni, hvor kommunalbestyrelsen præsenteres for status på økonomien samt spareforslag, udvidelsesforslag og anlægsforslag, eksterne ansøgninger og andre sager med konsekvenser for økonomien i 2024. Den 22. august mødes kommunalbestyrelsen til det andet budgetseminar. Udgangspunktet for budgetlægningen er budgetoverslagsår 2024, som vedtaget med budget 2023. Men da status på økonomien det kommende år kan ændre sig undervejs i processen, dels som følge af beslutninger truffet af kommunalbestyrelsen, udviklingen inden for det enkelte område, økonomiaftalen for det kommende år osv. laves der løbende en status på, hvordan budgetbalancen vil se ud for det kommende år.

Et eksempel fra virkeligheden (II)

Sparekatalog

Onsdag den 8. marts besluttede Økonomi- og Planudvalget at bede direktionen udarbejde et sparekatalog på 119 mio. kr. Der er behov for at spare et trecifret millionbeløb, idet budget 2024 med vedtagelse af budget 2023 havde et minus på 94 mio. kr. og et kassetræk på 35 mio. kr. Kommunerne kender ikke vilkårene for økonomien for 2024, før der er indgået økonomi-aftale mellem KL og regeringen og før Indenrigs- og Sundhedsministeriet har udmeldt tilskud og udligning, som forventes at ske 1. juli. En anden ubekendt i forhold til budgettet for 2024 er tilskuddet som særligt vanskeligt stillet kommune, som først kendes 1. september.

Budgetforhandlinger

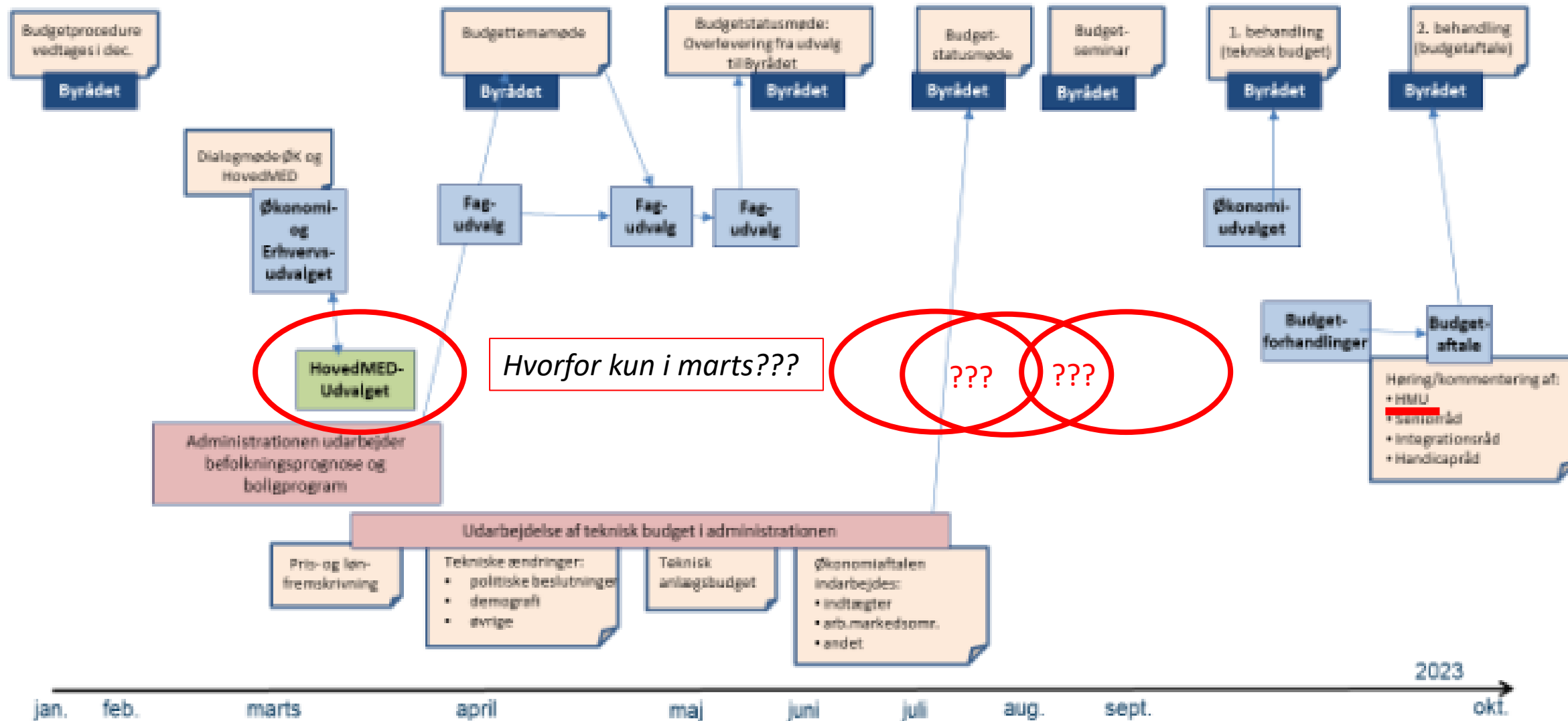
Frem mod budgetforhandlingerne den 4.- og 5. september arbejdes der med kvalificering af spareforslag, anlæggsforslag mv., spørgsmål til budgettet og løbende justering af budgetbalancen.

Inddragelse i budgetprocessen

Der er planlagt to udtalelisesperioder / høringsperioder i budgetprocessen. De høringsberettigede parter er: Ældrerådet, Handicaprådet, Idrættens Videns- og Kompetenceråd samt Folke-oplysningsudvalget. MED-systemet får mulighed for at komme med bemærkninger, der kan kvalificere den politiske beslutning ved budgetforhandlingerne. Ud over muligheden for at udtale sig, så inddrages MED-systemet i udarbejdelsen af spareforslag før de forelægges i endelig form til politisk behandling. Høring af spareforslag mv. sker i perioderne 26.-18. august samt 13. - 27. september. Høringsmaterialet bliver lagt ud på brk.dk.

Læs mere og se hele tidsplanen for budgetprocessen [her](#)

Budgetproces for Budget 2024

Mange baggrunde for at der skal spares penge – lad os se på et par stykker

- Når vi laver det tekniske budget er alle pengene brugt!
- Der er krig i verden og vi har udgifter til både flygtninge og inflation
- Det specialiserede socialområde er ikke til at styre
- Der kommer flere og flere ældre og børn
- En benchmarkinganalyse har vist at vi er mindre effektive end.....
- Som fornuftig jysk kommune er det rettidig omhu!
- Vi skal have råd til at bygge nye institutioner (eller et rådhus)
- Etc.

Men er det ikke noget med at Danmark aldrig har været rigere?

Jo, det er det. Men budgetloven og skiftende regeringers prioriteringer har sat den kommunale økonomi i en meget stram benlås.

BEREGNET SERVICERAMME FOR 2024

- Serviceramme 2023 er på 2.625,3 mio. kr.
Løft lov- og cirkulære m.v. i 2024 på 16,9 mio. kr.
Beregnet korrigeret serviceramme 2024 på 2.642,2 mio. kr.

Serviceramme fremskrevet til 2024-pris = 2.787,5 mio. kr.

Svarer stort set til vores budget 2024 - ingen "luft" i det tekniske budget !!

Udgangspunktet!

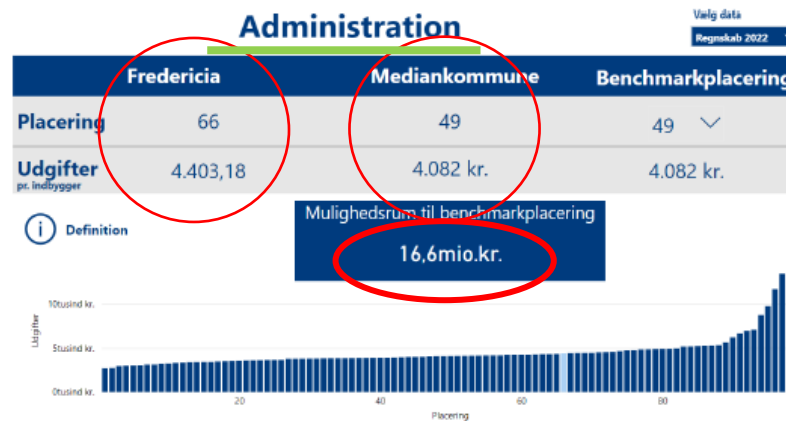
Altså før man kender indholdet af økonomiaftalen, der jo tilføjer 1,4 mia.kr. til kommunerne.

Råderumsbenchmark fra KL (budgetseminar fra april)

KL'S RÅDERUMSBENCHMARK

Kommune	Udgifter pr. indbygger, kr.	Placering	Mulighedsrum i mio. kr.
Bornholm	4.657	74	-13,1
Høje-Taastrup	4.452	69	-2,5
Norddjurs	3.999	45	20,8
Odsherred	4.523	71	-6,2
Rødovre	3.883	37	26,8
Gns. af sml.s-kommunerne	4.303		5,2

Der er meget stor forskel på hvordan administrationsudgifter konteres

- Er der en central *back office* stab, eller ligger al administration på den enkelte institution?
- Samme mængde administration, 2 meget forskellige statistiske udtryk!

KL'S RÅDERUMSBENCHMARK

Ældre Vælg data
Regnskab 2022

	Fredericia	Mediankommune	Benchmarkplacering
Placering	79	49	49
Udgifter pr. 67+ årig	56.399,05	49.786 kr.	49.786 kr.

i Definition

Mulighedsrum til benchmarkplacering

65,6mio.kr.

Kommune	Udgifter pr. 67+ årig, kr.	Placering	Mulighedsrum i mio. kr.
Bornholm	51.495	60	48,7
Høje-Taastrup	48.613	37	77,3
Norddjurs	48.861	41	74,8
Odsherred	45.869	23	104,5
Rødovre	71.809	96	-152,9
Gns. af sml.s-kommunerne	53.329		30,4

Fredericia
Kommune

Spareramme, mulighedskataloger og prioriteringsrum

Der er forskel på baggrunden for spareforslag

- i. **Kommunen mangler penge og må spare for at få enderne til at mødes**
 - i. Her skal man udfordre præmissen for dette; er fremskrivningen lavet ædrueligt? Har man korrigeret både for indtægts- og udgiftssiden? Plejer man at komme i problemer, eller er der systematisk underforbrug etc.?
 - ii. Udfordr de konkrete spareforslag og kræv konsekvensbeskrivelser
- ii. **Kommunen ønsker at opprioritere et område og må derfor finde midler hertil**
 - i. Er der et sagligt grundlag bag opprioriteringen eller bør den droppes? Hvordan plejer det at gå, når man opprioriterer enkeltområder – nedprioriteres de igen 3 år efter?
 - ii. Udfordr de konkrete forslag og kræv konsekvensbeskrivelser
- iii. **Politikerne ønsker X-mio.kr. til tiltag de kan sælge budgetaftalen på (forhandlingspulje)**
 - i. Er det hensigtsmæssigt at styre økonomien efter det princip eller bør man styre efter saglighed?
 - ii. Udfordr de konkrete forslag og kræv konsekvensbeskrivelser

Økonomiaftalen 2024

- **Finansministeriet anerkender efterslæbet på 1,9 mia.kr fra inflationen i efteråret 2022**
 - Men kun midtvejsregulering for 2023 (+5 mia.kr.)
- **Demografisk træk på 1,25 mia. kr. i 2024 (altså udgifter pga. flere ældre og børn)**
- **Kompensation for Ukraine-flygtninge og COVID i 2022 og 2023, samt lidt flere anlægspenge til botilbud.**
- **Reduktion af administrationen på 0.7 mia. kr. (til lønløft)**
- **Reduktion af jobcentrene på 0.3 mia. kr. (til "Arne-pension")**
 - **MEN:** Sparekrav trækkes fra samlet løft på 2,4 mia. kr. Netto får kommunerne m.a.o. 1,4 mia.kr. ekstra til servicedrift, hvilket dækker demografien og lidt til (i finansministeriel logik).
 - Dvs. man kan tage relativt let på det samlede sparekrav i kommunerne, da man så at sige ikke skal betale yderligere til finansministeriet. Der kan dog være en stor effekt alligevel. Vær også opmærksom på jobcentrene og de samlede sparekrav her.
- Styring på socialområdet i forlængelse af "Ekspertudvalget", herunder etablering af flere kommunale tilbud, takstlofter m.v.

OBS: Opgaveflytninger på både sundheds- og socialområdet er på vej, fx dobbeltdiagnosticerede

700 mio.kr. på administration fordelt efter bloktilskudsnoeglen

Kommune	Mio.kr.	Kommune	Mio.kr.	Kommune	Mio.kr.
København	77,3	Odsherred	3,9	Kolding	11,1
Frederiksberg	12,3	Holbæk	8,7	Vejle	14,3
Ballerup	5,9	Faxe	4,4	Horsens	11,4
Brøndby	4,2	Kalundborg	5,7	Herning	10,6
Dragør	1,7	Ringsted	4,2	Holstebro	7,0
Gentofte	8,8	Slagelse	9,5	Lemvig	2,3
Gladsaxe	8,2	Stevns	2,8	Struer	2,5
Glostrup	2,8	Sorø	3,6	Syddjurs	5,2
Herlev	3,4	Lejre	3,4	Norddjurs	4,4
Albertslund	3,3	Lolland	4,7	Favrskov	5,8
Hvidovre	6,3	Næstved	10,0	Odder	2,8
Høje-Taastrup	6,3	Guldborgsund	7,1	Randers	11,8
Lyngby-Taarbæk	6,9	Vordingborg	5,4	Silkeborg	11,7
Rødovre	5,0	Middelfart	4,7	Samsø	0,4
Ishøj	2,8	Assens	4,9	Skanderborg	7,7
Tårnby	5,1	Faaborg-Midtfyn	6,2	Aarhus	42,5
Vallensbæk	2,0	Kerteminde	2,9	Ikast-Brande	5,0
Furesø	4,9	Nyborg	3,8	Ringkøbing-Skjern	6,7
Allerød	3,1	Odense	24,5	Hedensted	5,6
Fredensborg	4,9	Svendborg	7,1	Skive	5,3
Helsingør	7,5	Nordfyn	3,5	Viborg	11,5
Hillerød	6,4	Langeland	1,5	Morsø	2,4
Hørsholm	2,9	Ærø	0,7	Thisted	5,1
Rudersdal	6,8	Haderslev	6,6	Brønderslev	4,3
Egedal	5,3	Billund	3,2	Frederikshavn	7,0
Frederikssund	5,5	Sønderborg	8,7	Vesthimmerland	4,3
Halsnæs	3,7	Tønder	4,4	Læsø	0,2
Gribskov	4,9	Esbjerg	13,7	Rebild	3,7
Bornholms	4,7	Fanø	0,4	Mariagerfjord	4,9
Greve	6,1	Varde	5,9	Jammerbugt	4,5
Køge	7,4	Vejen	5,1	Aalborg	26,4
Roskilde	10,7	Aabenraa	7,0	Hjørring	7,6
Solrød	2,9	Fredericia	6,1	I alt	700,0

Pengene kan dog også findes på andre måder end lønkroner, udtaler Løhde.

Indenrigs- og sundhedsministeren sætter nu tal på, hvor mange administrative medarbejdere kommuner og regioner skal nedlægge i 2024, hvis de skal indfri et sparekrav på en milliard kroner gennem stillingsreduktioner. - Foto: Ida Marie Odgaard/Ritzau Scanpix

Minister: Sparekrav svarer til 1.100 færre ansatte i kommunerne og 400 i regionerne

Indenrigsministeren sætter tal på, hvor mange administrative stillinger kommuner og regioner skal nedlægge i 2024, for at levere den pålagte administrationsbesparelse på en milliard kroner i økonomiaftalen.

Et eksempel fra virkeligheden

Sparer på administration

Regeringen ønsker at finansiere et lønløft til sygeplejersker og andre faggrupper på offentlige velfærdsområder ved at skære i kommuners og regioners udgifter til administration.

Derfor lægger Jacob Bundsgaard op til, at Aarhus Kommune skal spare 50 millioner kr. på sin administration i 2024.

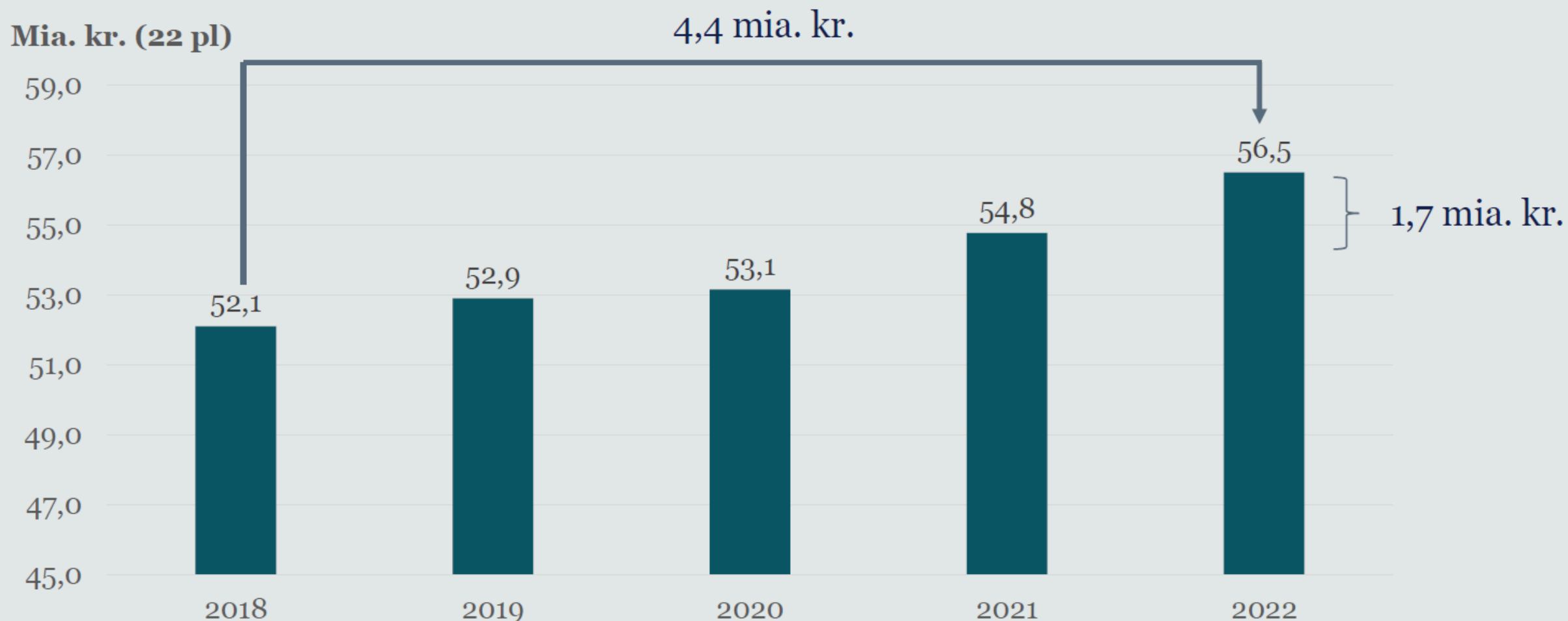
Besparselsen stiger til 100 millioner kr. i 2027 og forventes at ende på 150 millioner kr. i 2030.

- Alt andet lige vil det betyde, at ting kommer til at tage længere tid.

Vi kan ikke undgå serviceforringelser i form af længere sagsbehandlingstider, siger Jacob Bundsgaard.

Fortsat stigende udgifter på det sociale område

Det specialiserede socialområde

A cartoon illustration of a man in a suit and glasses, holding a target. The target is a red bullseye with a white center. The man is looking at the target with a serious expression. The cartoon is signed 'T. d.' in the bottom right corner.

KL

- Styringsmodellen begrænser den politiske prioritering og medvirker til at presse udgifterne op
- Kommunernes muligheder for at fastsætte et serviceniveau er begrænset
- Tilsyn og Ankestyrelse begrænser mulighederne for effektiv drift
- Incitamentsproblematikker i kapacitetsudviklingen
- Mangel på viden og data

Ekspertudvalgets overordnede syn på området

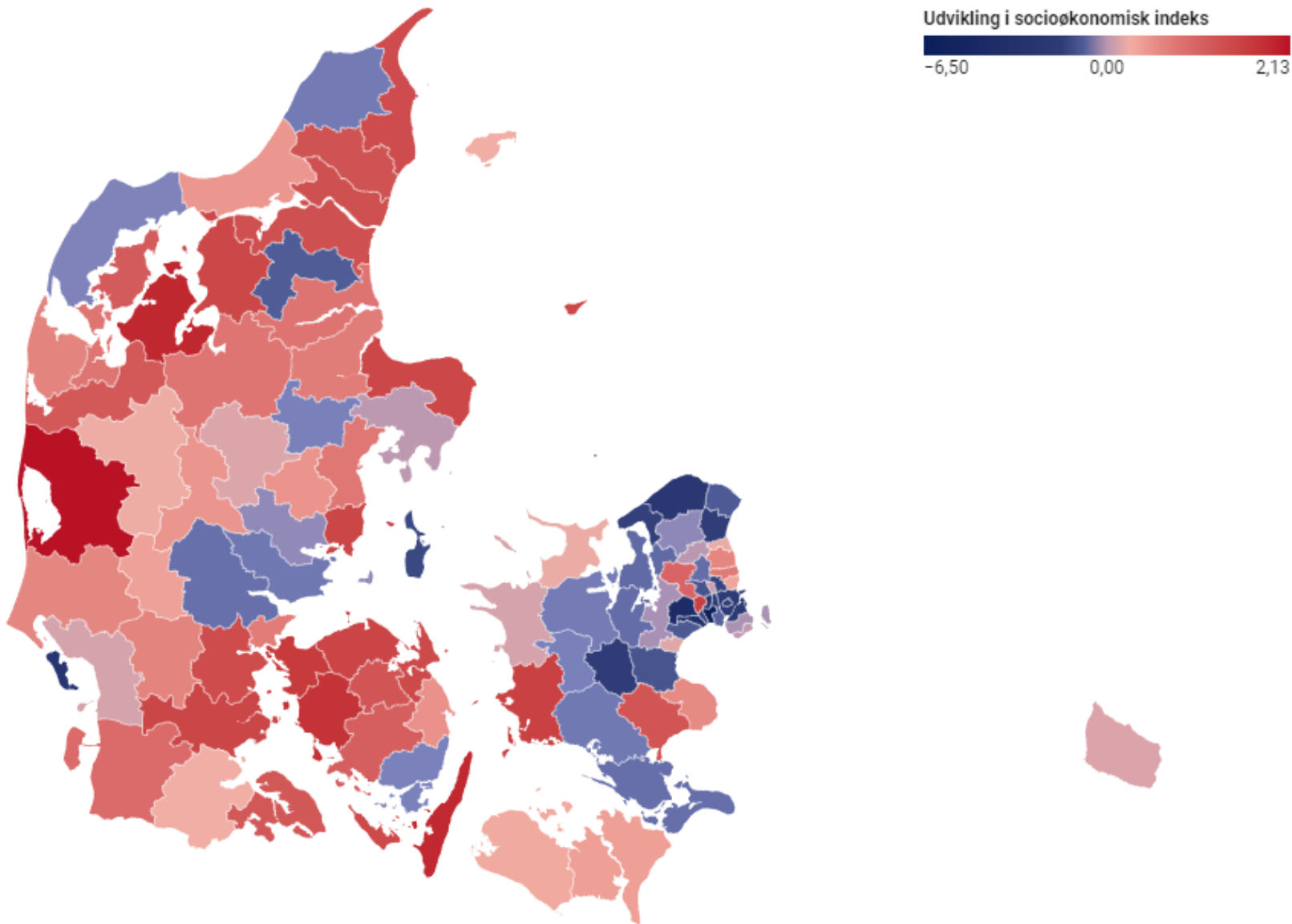
39

Aktuel kommunaløkonomi 2024

Sagt med andre ord:
Det er skide irriterende at borgerne har lovkrav på alt muligt, og de så ovenikøbet kræver at loven overholdes. Loven må altså laves om, så man kan styre udgifterne (læs: sænke serviceniveauet).

Sådan har det socioøkonomiske indeks udviklet sig i hver kommune fra 2023 til 2024

Kortet viser udviklingen i det socioøkonomiske indeks fra 2023-udligning til 2024-udligning i hver kommune. En stigning i det socioøkonomiske indeks betyder, at kommunen ifølge udligningssystemet har fået større socioøkonomiske udfordringer og dermed får et højere udgiftsbehov. Hold musen over din kommune for at se det socioøkonomiske indeks i 2023 og 2024-udligningen.

De sociale problemer flytter mod vest

- Læg mærke til Vestegnskommunerne, hvor det socioøkonomiske indeks forbedres ganske bredt
- Der er dog lang vej til en enlig nivellering, vestegnen ligger fortsat helt i top og der er langt ned.
- Brøndby har rekordfald på 6,5 procentpoint og ligger nu på 166,2
- Ringkøbing-Skjern har største stigning og ligger nu på 91,6

ALLERØD | NYHED

Nyt spareforslag: Velfærdsudfordring skal klares med færre pædagoger

30 procent pædagoger i
daginstitutionerne fremover?

Som en del af en ny måde at tænke besparelser på, foreslås det nu at reducere antallet af pædagoger i Allerøds daginstitutioner og i stedet gøre de resterende til "faglige fyrtårne". "En dårlig ide," siger ekspert.

Konsekvensberegninger af økonomiaftalen

Regeringens økonomiforhandlinger med KL landede primo juni

- Man bør spørge ind til, hvor meget (eller hvor lidt) disse forhandlinger har forbedret kommunens økonomi?
- Regner kommunen med, at budgettet er realistisk set i lyset af økonomiforhandlingernes resultat? Eller forventes det, at det overskrides med fare for, at regeringen trækker overskridelsen hjem til staten?
- Hvad vil kommunen gøre, hvis budgettet overskrides?
- Hvordan håndteres det specialiserede socialområde?
- Hvordan håndteres sparekrav på jobcenter- og administration?
- Osv.

Og husk at lave noget larm (måske ikke som MED-repræsentanter, men som fagligt aktive)

Faglig organisation eller MED-system

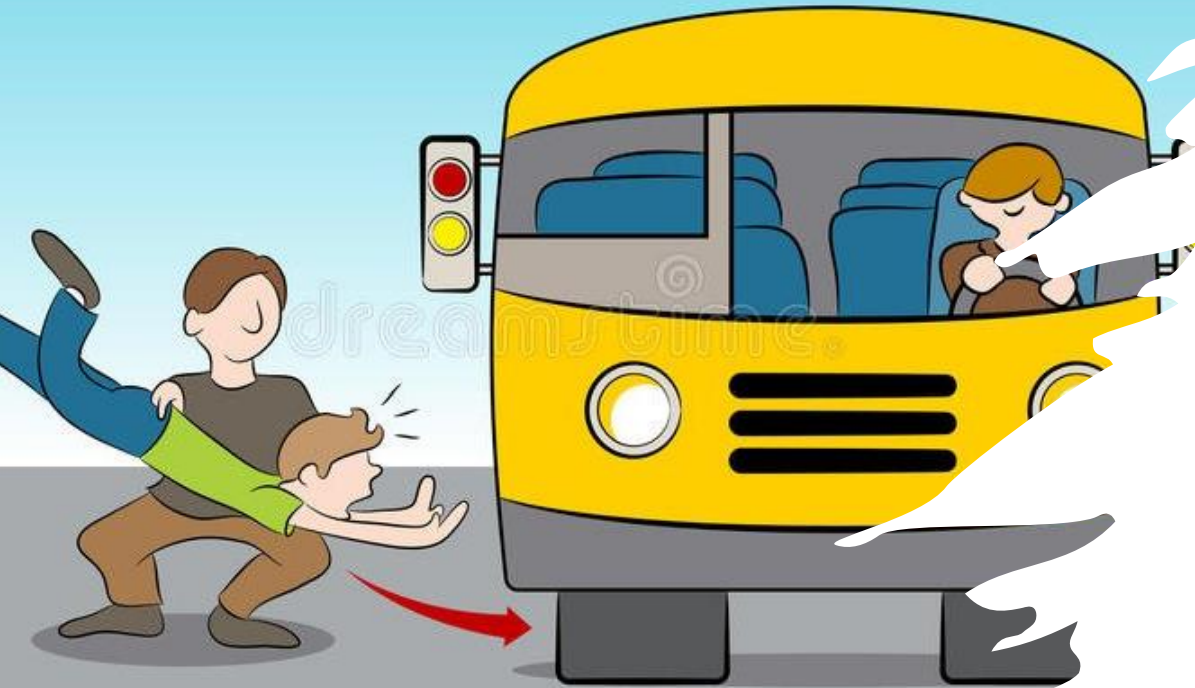
Høringsmulighed til høringskuffen

- BUPL kan fremsende høringsskrivelse til budgettet
- Eller FOA, eller HK, eller DLF, eller 3F, eller DSR, eller DJØF, eller...

Drøftelsesret med synspunkter og forslag til beslutningsgrundlaget

- MED-systemet kan via drøftelser med den administrative ledelse i MED-systemet få alle medarbejdernes synspunkter og forslag med til beslutningsgrundlaget

Smid ikke hinanden under bussen...

- Men, husk respekt for de forskellige perspektiver
- Repræsenterer baglandets synspunkter
- Kun den administrative og den politiske ledelse kan træffe økonomiske beslutninger (eksempelvis at beslutte afskedigelser)

Udlevering af materialer

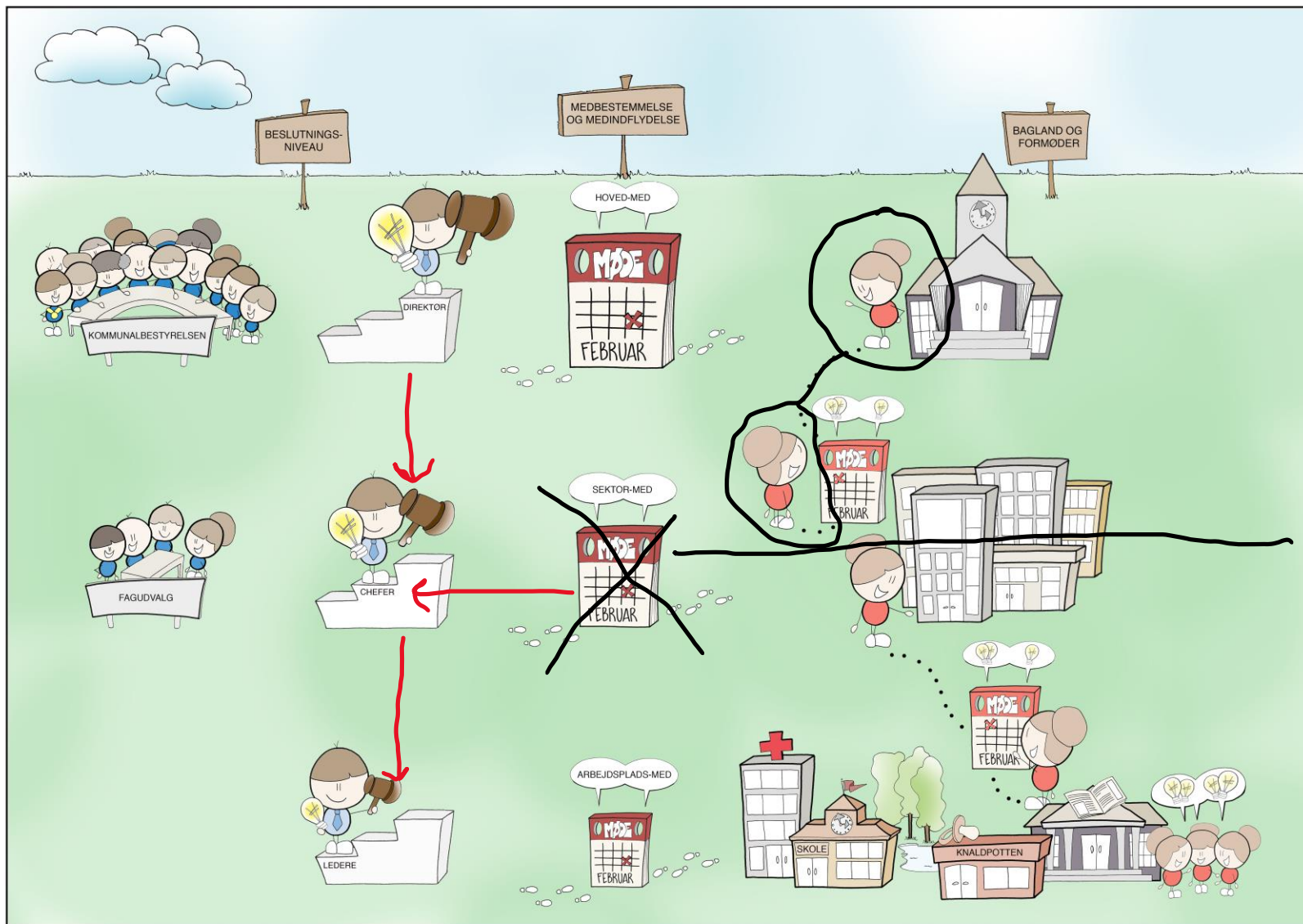
- Som minimum alle materialer, som er tilgået politikerne
- Hemmelige drøftelser i MED-udvalget er altid problematisk
- Man skal repræsentere sit bagland – det er derfor man sidder i MED-udvalget

Materialer og bagland

Til drøftelsen inden beslutning skal man have udleveret alle materialer til sagen

Forinden mødet og efter modtagelse af alle materialer, skal man have mulighed for drøftelse med baglandet

MED samarbejdet

Ledelsen skal redegøre for konsekvenserne

- Medarbejdernes synspunkter og forslag skal fremgå af beslutningsgrundlaget
 - Undgå skuffen for høringer!
 - Få jeres synspunkter og forslag med i indstillingsbilagene
 - Der må under ingen omstændigheder redigeres i jeres input
 - Referat fra MED-hovedudvalget kan vedlægges som bilag
-
- MED-rammeaftalens § 9
 - I tilknytning til budgetbehandling skal ledelsen redegøre for budgettets konsekvenser for arbejds- og personaleforhold, herunder eventuelle konsekvenser for sammenhængen mellem ressourcer og arbejdsmængde (se bilag 2 i MED-håndbogen og Trivselsaftalen)

En budgetaftale er ikke en juridisk aftale

- En budgetaftale skal vedtages i kommunalbestyrelsen eller regionsrådet før budgettet er vedtaget
- Administrationen skal forberede denne beslutning
- En del af forberedelsen er at informere og drøfte om forhold for personale, hvis der er kommet nye forslag ind i budgetaftalen

Tak for denne gang!

www.MEDsamarbejdet.dk